

Unitatea de învățare nr. 8
DREPTUL DIPLOMATIC ȘI CONSULAR

1. Dreptul diplomatic

1.1. Noțiune și codificare

Dreptul diplomatic reprezintă acea ramură a dreptului internațional ce cuprinde totalitatea normelor juridice care se referă la organizarea, sarcinile și competența organelor pentru relații externe, având ca obiect diferite aspecte ale activității diplomatice desfășurate de aceste organe¹.

Diplomația reprezintă principalul instrument, caracterizat ca modul pașnic în care două sau mai multe state promovează o politică externă comună. Pe termen lung, diplomația contribuie la construcția ordinii internaționale care să ducă la o rezolvarea disputelor dintre state și va duce la buna cooperare dintre state².

În privința codificării diplomației, constatăm că pe o perioadă îndelungată a istoriei, relațiile diplomatice s-au bazat pe uzanțe și cutume internaționale, ele păstrând și în prezent un rol important în acest domeniu. Primele încercări, constând în fapt, într-o codificare parțială, s-au concretizat în Actul final al Congresului de la Viena din anul 1815, care în anexa XVII, stabilea câteva reguli de clasificare și de precădere a agenților diplomați, reguli cunoscute sub denumirea de Regulamentul de la Viena, completat prin Protocolul de la Aix-La Chapelle, din 1818.

În anul 1928, Conferința Internațională Americană de la Havana, a adoptat Convenția privind funcționarii diplomați, la care au aderat numeroase state latino-americane.

După cel de-al doilea război mondial are loc o activitate mult mai intensă de codificare. Astfel, primul document adoptat în cadrul O.N.U., a fost "*Convenția cu privire la imunitățile și privilegiile O.N.U.*", care va avea un rol important în evoluția diplomației multilaterale.

În baza Rezoluției Adunării Generale O.N.U. din 7 decembrie 1959, a fost convocată Conferința internațională de la Viena din 1961. Această conferință s-a soldat cu adoptarea la 18 iunie 1961 a "*Convenției privind relațiile diplomatice*", care a intrat în vigoare la 24 martie 1964. În prezent majoritatea statelor membre ale O.N.U. sunt părți la acest tratat.

Convenția nu reglementează însă decât relațiile diplomatice bilaterale.

---

¹ Pentru detalii, **Ion Anghel**, *Dreptul diplomatic și dreptul consular*, Editura Universul Juridic, 2011.

² **G. R. Berridge**, *Diplomacy: Theory and Practice*, Third edition, Published by Palgrave, Basingstoke, 2005, p. 149.

Pentru reglementarea celorlalte relații diplomatice, au fost adoptate ulterior încă două convenții, prima adoptată la 16 decembrie 1969, la Viena, “*Convenția privind misiunile speciale*”, vizează diplomația ad-hoc, iar cea de-a doua, adoptată la 14 martie 1975, tot la Viena, “*Convenția privind reprezentarea statelor în relațiile lor cu organizațiile cu caracter universal*”, vizează diplomația multilaterală.

Au existat preocupări de codificare a regulilor de drept diplomatic și în plan regional. Poate fi menționat “*Acordul general privind privilegiile și imunitățile Consiliului Europei*”, adoptat la Paris, la 25 septembrie 1949.

Deși procesul de codificare nu s-a încheiat, dreptul diplomatic se prezintă astăzi ca o ramură distinctă a dreptului internațional public.

1.2. Organele statului pentru relațiile internaționale

Activitatea diplomatică inclusă în noțiunea dreptului diplomatic, este desfășurată atât de organele interne cât și de organele externe ale statului.

Stabilirea direcțiilor politicii externe, a strategiei și metodelor de realizare a acesteia, este un atribut al statului suveran și independent.

În realizarea politicii externe a statului, un rol important îl au organele statului pentru relațiile internaționale. Aceste organe se pot grupa în două categorii:

- *organe interne ale statului pentru relațiile internaționale;*
- *organele externe ale statului pentru relațiile internaționale.*

Criteriile de demarcație între aceste două categorii de organe sunt determinate de competența pe care o au și de locul lor în ierarhia sistemului organelor statului.

A. Organele de stat interne pentru relațiile internaționale

Activitatea de politică externă a statului se realizează prin organele interne, care pe lângă activitatea desfășurată în interiorul țării, desfășoară și o activitate diplomatică.

Aceste organe sunt: *Parlamentul, Șeful statului, Guvernul, Șeful Guvernului, Ministerul Afacerilor Externe, Ministrul Afacerilor Externe.*

Pot exercita atribuții pe plan extern, pe lângă Ministerul Afacerilor Externe (care reprezintă organul specializat în domeniul relațiilor internaționale) și alte ministere – al comerțului, al turismului, al apărării, al sănătății, al culturii, al transporturilor ș.a.

Structura și formele organelor de stat interne pentru relațiile externe se stabilesc în raport cu interesele statului, respectiv cu standardele convenite pe plan internațional.

- *Parlamentul*- ca autoritate legislativă, este cel care adoptă legile de ratificare și aderare la tratatele internaționale, precum și alte legi prin care se transpun în plan normativ strategiile de politică externă a statului.

- *Șeful statului* poate fi un organ unipersonal (președinte, monarh) sau un organ colegial. Are drept de reprezentare generală a statului în relațiile internaționale, în limitele dispozițiilor constituționale. Șeful Statului este cel mai înalt reprezentant în relațiile externe.

În virtutea acestei calități, poate încheia tratate internaționale, poate să adreseze mesaje Parlamentului cu privire la problemele politicii naționale, inclusiv cele de politică externă, acreditează și recheamă reprezentanții diplomatici, aprobă, înființează, desființează sau schimbă rangul misiunilor diplomatice, primește scrisorile de acreditare și rechemare a șefilor misiunilor diplomatice ai țărilor străine. De asemenea reprezentanții diplomatici ai altor state sunt acreditați pe lângă șeful statului. Când se află pe teritoriul unui stat străin, șeful statului se bucură de toate imunitățile și privilegiile diplomatice. Legislațiile majorității statelor prevăd măsuri speciale de protecție pentru a asigura inviolabilitatea șefilor de state străine. El poate negocia încheierea tratatelor internaționale fără a prezenta deplinele puteri.

- *Guvernul*- asigură în majoritatea țărilor, conducerea generală în relațiile cu statele străine. Declarațiile și angajamentele Guvernului obligă statul în relațiile externe.

Guvernul controlează celelalte organe însărcinate cu relațiile externe, iar Ministrul de Externe, ca membru al Guvernului, pune în discuția acestuia principalele probleme ale politicii externe. De asemenea, Guvernul, poate negocia și semna acorduri, convenții și alte înțelegeri internaționale la nivel guvernamental. El ia măsurile necesare pentru aplicarea tratatelor, convențiilor, acordurilor și celorlalte înțelegeri internaționale și controlează modul în care se realizează acestea.

Guvernul numește și recheamă unii reprezentanți diplomatici cum sunt șefii și membrii delegațiilor împuternicite să negocieze acorduri internaționale.

- *Șeful Guvernului* - ca și șeful statului, exercită atribuții de reprezentare a statului în relațiile externe. El poate să invite și să primească reprezentanți ai statelor străine, să ducă tratative, să încheie acorduri, să ia parte la conferințe și la activitatea unor organizații internaționale, fără împuterniciri speciale. Când se află în străinătate se bucură de toate imunitățile și privilegiile diplomatice, ca și șeful statului.

- *Ministerul Afacerilor Externe* - este aparatul central care organizează și conduce direct relațiile externe ale statului. Modul său de organizare și atribuțiile sunt stabilite prin

legislația internă.³ Între principalele sale atribuții pot fi amintite: conducerea și orientarea activității misiunilor diplomatice ale statului său, supravegherea și controlul activității acestor misiuni, menținerea legăturii cu diplomații străini aflați în țara sa , negocierea cu diplomații străini sau cu delegații altor state, pregătirea proiectelor de tratate, convenții, acorduri și alte înțelegeri internaționale și negocierea lor, apărarea intereselor statului și ale cetățenilor proprii în străinătate, notificarea statelor străine a numirii sau rechemării agenților diplomați ai statului său, îndeplinește alte atribuțiuni care îi revin, pentru îndeplinirea liniei generale a politicii externe a statului.

- *Ministrul Afacerilor Externe* - reprezintă Guvernul în relațiile internaționale, fără împuterniciri speciale. Ministrul Afacerilor Externe este șeful diplomației statului respectiv. Are dreptul de a duce tratative cu reprezentanții altor state, de a încheia tratate, a contrasemna, depline puteri și instrumente de ratificare, emise de șeful statului, de a transmite și primi note diplomatice, de a numi pe unii reprezentanți diplomați. El are competența de a controla misiunile diplomatice și consulare ale statului său. Atunci când se află în străinătate beneficiază de toate imunitățile și privilegiile diplomatice.

B. Organele de stat externe pentru relațiile internaționale

Alături de organele interne ale statului, care prin activitatea lor asigură stabilirea și dezvoltarea relațiilor externe, sunt create și organe care își desfășoară activitatea în afara hotarelor țării. În virtutea suveranității sale, statul, poate, pe bază de reciprocitate, să stabilească relații diplomatice cu alte state și să creeze misiuni diplomatice și consulare pe teritoriul acestora.

Dreptul statelor, de a trimite misiuni diplomatice, precum și de a primi astfel de misiuni este denumit „*drept de legație*”. Acest drept de legație poate fi activ, constând în trimiterea de misiuni diplomatice și pasiv, când se referă la primirea unor astfel de misiuni.

Dezvoltarea relațiilor dintre state, a determinat crearea de către un stat , pe bază de reciprocitate, pe teritoriul altui stat, a unor organe cu activitate permanentă, care să asigure apărarea intereselor statului și ale cetățenilor săi, precum și amplificarea continuă a relațiilor politice, economice și de altă natură. Aceste organe pot fi grupate în misiuni diplomatice și oficii consulare

1.3. Misiunile diplomatice. Noțiune și structură

---

³ În România prin HG Nr 100/29 Ianuarie 2004, publicată în M.O. Nr. 126/12 ebruarie 2004, cu modificările și completările ulterioare.

Misiunile diplomatice sunt organe ale statului care asigură desfășurarea adecvată a relațiilor diplomatice și care aduc la îndeplinire în țara unde sunt acreditate, scopurile politicii externe a statului trimițător.

Pentru înființarea unei misiuni diplomatice este necesar să existe relații diplomatice între cele două state în cauză și să intervină un acord între ele pentru deschiderea unei misiuni diplomatice. Deschiderea misiunilor diplomatice poate fi convenită odată cu stabilirea relațiilor diplomatice sau separat de acestea. Acordul poate îmbrăca forma scrisă sau orală. De cele mai multe ori este un tratat special sau general, referitor la relațiile dintre cele două state. Aceste documente trebuie să precizeze rangul misiunii, pe care-l avea și șeful misiunii. El poate include și alte elemente referitoare la efectivul misiunii, funcțiile acestuia și altele.

Ca organ al statului trimițător, misiunea diplomatică este independentă față de membrii săi – schimbarea personalului ei sau lipsa de la post a șefului misiunii, nu afectează existența și activitatea ei.

Misiunile diplomatice se împart în principal în două categorii:

A) *Misiuni permanente*, care reprezintă, cu caracter de continuitate, statul trimițător în statul în care sunt trimise; Misiunile permanente se împart în două categorii:

- *Misiuni de tip clasic* (ambasadă, legăție)
- *Misiuni de tip nou* (misiunile permanente ale statelor pe lângă organizațiile internaționale și misiunile organizațiilor internaționale pe lângă state).

B) *Misiuni cu caracter temporar* sau ad-hoc, denumite misiuni speciale, pot avea ca obiect:

- negocieri politice sau pentru încheierea unui tratat, probleme economice ș.a.
- participarea la acțiuni cu caracter ceremonial;
- marcarea unui eveniment;
- cu caracter de etichetă (în legătură cu schimbări în conducerea unui stat, căsătorii, jubilee, funeralii);
- delegați la conferințe, reuniuni și organizații internaționale;
- misiuni în scopul de a întări relațiile de prietenie dintre cele două state, misiuni de bunăvoință, îndeplinite de șefi de state, de guverne, miniștri, reprezentând un gest de curtoazie, putând fi folosite pentru tratative în problemele dintre cele două state;
- trimișii itineranți ai unui șef de stat sau unui guvern sau organizații internaționale împuterniciți temporar pentru a participa la soluționarea unei anumite probleme internaționale;

-observatorii, reprezentanți ai unor state sau organizații internaționale la sesiuni sau conferințe ale unor organizații internaționale, fără a avea drept de vot și de semnare a documentelor care se adoptă, dar putând participa de obicei la discuții.

A. Misiunile diplomatice permanente

a) Noțiunea, categoriile și organizarea misiunilor diplomatice permanente

Misiunile diplomatice permanente sunt cele mai răspândite în relațiile oficiale dintre state, precum și dintre acestea și organizațiile internaționale.

Misiunile diplomatice permanente, denumite uneori și reprezentanțe diplomatice, iau ființă ca urmare a unui acord între cele două state – statul care trimite misiunea (statul acreditant) și statul care primește misiunea (statul acreditar).

Misiunea diplomatică permanentă este organul specializat al statului sau al unei entități cu personalitate internațională, creat în mod permanent pe lângă un alt stat sau altă entitate cu personalitate internațională, cu consimțământul acestora, cu scopul de a asigura realizarea și menținerea relațiilor diplomatice.

În diplomația bilaterală întâlnim următoarele categorii de misiuni diplomatice: ambasada, nunțiatura apostolică, legația, internunțiatura, înaltul comisariat, înalta reprezentanță.

- *Ambasada* - Este misiunea diplomatică cea mai importantă, cu rangul cel mai înalt și cea mai des utilizată în prezent în practica statelor. Ea este condusă de un ambasador extraordinar și plenipotențiar, care aparține primei clase în ierarhia diplomatică. În mod excepțional ambasada poate fi condusă de un însărcinat cu afaceri (ad interim) sau permanent.

- *Nunțiatura apostolică* - Este misiunea diplomatică echivalentă ambasadei, specifică Sfântului Scaun (Vatican), care îndeplinește nu numai funcții diplomatice, ci și funcții ecleziastice. Ea este condusă de nunțiul papal (care este echivalent clasei ambasadorului) sau de un pronunțiu.

- *Legația* - Este misiunea diplomatică cu rang imediat inferior ambasadei (de rangul al doilea) și este condusă de un ministru, denumit și “trimis extraordinar și ministru plenipotențial” sau “ministru rezident” care face parte din a doua clasă în ierarhia diplomatică. În lipsa acestuia, legația poate fi condusă de un însărcinat cu afaceri ad interim sau permanent.

- *Internunțiatura* - Este misiunea diplomatică echivalentă legației, specifică Sfântului Scaun. Șeful acesteia este internunțiul, care corespunde clasei diplomatice a ministrului plenipotențial.

- *Înaltul Comisariat* - Este misiunea diplomatică a unui stat trimisă într-un alt stat cu care acesta este legat prin interese deosebit de strânse. Acest gen de misiune se practică în

cazul unor relații care au unele particularități. Apariția acestei instituții se plasează în contextul procesului de decolonizare, funcția de guvernator transformându-se în aceea de reprezentant diplomatic cu denumirea de Înalț Comisar. Înalțul Comisariat are un rang egal cu ambasada, iar Înalțul Comisar este egal în rang cu ambasadorul.

b) Structura misiunii diplomatice

Misiunea diplomatică permanentă are o structură complexă, organizarea sa internă este de competența statului acreditant.

În principiu, în structura misiunii diplomatice permanente distingem următoarele compartimente funcționale: - Cancelaria (care este elementul structural central) - Biroul economic și comercial; - Biroul atașatului militar; - Biroul atașatului cultural; - Biroul atașatului de presă; - Cancelaria (secția) consulară (atunci când statul acreditant nu are oficii consulare în statul acreditar).

Cadrul juridic internațional care stabilește modul în care își desfășoară activitatea misiunile diplomatice permanente, funcțiile și finalitatea acestora, este Convenția de la Viena din 1961. (Adoptată la 13 aprilie 1961 și ratificată de România prin decretul nr. 566 din 4 iulie 1968, publicat în Buletinul Oficial nr. 89 / 1968)

c) Funcțiile misiunilor diplomatice

În art. 3 din Convenția de la Viena din 1961 sunt stabilite principalele funcții (atribuții) ale misiunilor diplomatice permanente, care în principiu, sunt de negociere, observare și protecție. Astfel, misiunea diplomatică permanentă are următoarele funcții:

- Reprezintă statul acreditant pe lângă statul acreditar;
- Ocrotește în statul acreditar interesele statului acreditant și ale cetățenilor săi în limitele admise de dreptul internațional;
- Poartă tratative cu guvernul statului acreditar;
- Se informează prin toate mijloacele legale, de condițiile și evenimentele din statul acreditar și comunică cele aflate statului acreditar;
- Promovează relații de prietenie și dezvoltă cooperarea economică, culturală și științifică între statul acreditant și statul acreditar;

- Poate îndeplini și funcții consulare;

Misiunea diplomatică permanentă are și obligații față de statul acreditar:

- respectarea suveranității statului acreditar;
- neamestecul misiunii diplomatice în treburile interne ale statului acreditar și respectarea de către aceasta a legilor statului acreditar;
- de a nu utiliza localurile misiunii într-un mod incompatibil cu funcțiile misiunii.

Toate problemele pe care misiunea diplomatică le are de tratat cu statul acreditar sau cu persoanele aflate sub jurisdicția acestuia, trebuie să fie discutate prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe al statului acreditar, care desfășoară o activitate de mediere între misiunea diplomatică și statul acreditar sau cu oricare alt minister asupra căruia se va fi convenit anterior.

Convenția de la Viena din 1961 stabilește și pentru statul acreditar o serie de obligații față de misiunea diplomatică:

- trebuie să acorde înlesniri misiunii diplomatice în vederea realizării funcțiilor sale;
- să faciliteze misiunii diplomatice achiziționarea localurilor necesare;
- să asigure membrilor misiunii libertatea de deplasare și de circulație pe teritoriul său, cu excepția zonelor declarate interzise;
- să asigure misiunii posibilitatea de a comunica liber cu statul acreditant în orice scopuri oficiale.

d) Categorii, numire și încetarea funcțiilor

Personalul misiunii este numit de statul acreditant, care fixează și numărul de persoane. Convenția de la Viena din 1961, prevede însă că în lipsa unui acord între cele două state, statul acreditar poate cere ca numărul personalului unei misiuni să se mențină în limitele a ceea ce e considerat rezonabil și normal, ținând cont de nevoile misiunii și de condițiile existente în acest stat, în condiții nediscriminatorii. Au calitatea de membri ai misiunilor diplomatice, șeful misiunii și membrii personalului misiunii.

Șeful misiunii diplomatice este persoana însărcinată de statul acreditant să acționeze în această calitate, respectiv să conducă misiunea diplomatică, fiind superior ierarhic întregului personal al misiunii. Acesta, poate avea calitatea de ambasador, înalt comisar, înalt reprezentant, ministru sau trimis, nunțiu, pronunțiu, internunțiu, însărcinat cu afaceri en pied sau ad interim. În funcție de caracterul misiunii lor, șefii misiunilor diplomatice pot fi: titulari (când conduc misiunea cu titlu propriu, pe o perioadă nedeterminată) și interimari – ad interim (când conduc misiunea cu titlu temporar). Potrivit rangurilor și etichetei, șefii misiunilor diplomatice sunt grupați în trei clase:

Clasa I – ambasadori și nunți acreditați pe lângă șefii de stat și alți șefi de misiune cu rang echivalent (pronunțiu, înalți comisari, înalți reprezentanți);

Clasa a II-a – trimișii, miniștri, internunții acreditați pe lângă șefii de stat;

Clasa a III-a – însărcinați cu afaceri acreditați pe lângă Ministerele Afacerilor Externe.

Între aceste clase ale șefilor de misiune diplomatică nu se face nici o diferențiere în afară de precădere și de etichetă.

- *Membrii personalului misiunii* sunt persoanele aflate în raporturi de muncă cu misiunea diplomatică, organizate ierarhic și conduse de șeful misiunii, grupate în trei categorii: personalul diplomatic, personalul administrativ și tehnic , personalul de serviciu.

În cadrul misiunii diplomatice există și alte categorii de persoane care nu au calitatea de membri ai personalului misiunii, respectiv membrii de familie ai personalului misiunii și persoanele angajate în serviciul privat al personalului diplomatic.

- *Personalul diplomatic* este alcătuit din membrii personalului misiunii care au calitatea de diplomați. Aceștia ca și șeful misiunii diplomatice, sunt desemnați și prin expresia agenți diplomatici și pot fi : ministrul sau ministrul consilier, consilierul, prim-secretarul, secretarul II, secretarul III și diferiți atașați (militari, navali și ai aerului, comerciali, de presă, culturali, financiari, sau cu probleme de emigrație, etc.).

- *Personalul administrativ și tehnic* aparține personalului nediplomatic al misiunii și este alcătuit din membrii misiunii angajați în serviciul tehnic și administrativ al misiunii, ca agenți de execuție: secretari, arhivari, interpreți, contabili, stenodactilografi, cifrori, etc. Ei se bucură de unele imunități și privilegii speciale.

- *Personalul de serviciu* aparține personalului nediplomatic al misiunii și este alcătuit din persoane angajate în serviciul casnic al misiunii: șoferi, bucătari, menajere, grădinari etc.

- *Membrii de familie ai membrilor misiunii diplomatice* nu aparțin personalului misiunii, dar au un statut similar cu cel al agenților diplomatici, respectiv angajaților în serviciul administrativ, tehnic sau casnic al misiunii.

- *Persoanele angajate în serviciul particular* sunt persoane folosite în serviciul casnic al unui membru al misiunii diplomatice care nu sunt angajați de statul acreditant. În consecință ele nu aparțin personalului misiunii.

Totalitatea agenților diplomatici și membrilor familiilor lor, alcătuiesc, în sens larg, Corpul diplomatic. În sens restrâns, din Corpul diplomatic fac parte numai șefii misiunilor diplomatice. Corpul diplomatic este reprezentat de Decanul său, cel mai vechi diplomat acreditat în statul de reședință dintre șefii misiunilor diplomatice, având și clasa cea mai înaltă dintre aceștia. În țările catolice, Decan este considerat nunțiu papal.

Decanul reprezintă și conduce Corpul diplomatic la diferite manifestări oficiale, arbitrează, atunci când este solicitat, diferitele neînțelegeri ivite între membrii Corpului diplomatic, informează pe reprezentanții diplomatici nou sosiți despre legile și obiceiurile diplomatice ale țării de reședință, etc.

e) *Numirea membrilor misiunii diplomatice*

Fiecare stat are dreptul de a-și alege și numi agenții diplomati și pe ceilalți membri ai misiunii diplomatice. Aceasta decurge din principiul egalității suverane a statelor, din dreptul lor suveran de a-și constitui organe care să acționeze în numele lor să le reprezinte.

f) *Numirea și admiterea șefului de misiune*

Potrivit Convenției de la Viena din 1961, statul trimitător trebuie să se asigure că persoana pe care intenționează să o acrediteze ca șef al misiunii diplomatice în statul primitor, a primit „*agrementul*” acestui stat.

Aceasta obligă statul să se informeze în prealabil dacă persoana pe care intenționează să o desemneze ca șef de misiune este agreată de statul care ar urma să o primească⁴.

Cererea de agrement constă în comunicarea către un alt stat a intenției de a numi pe lângă acesta din urmă o anumită persoană în calitate de șef de misiune. Se solicită statului respectiv să răspundă, în prealabil, dacă își dă asentimentul față de această numire.

Acordarea agrementului constituie o prerogativă a statului primitor, un act discreționar, în sensul că acesta rămâne liber să-l acorde sau nu, fără a trebui să dea explicații.

Decizia cu privire la agrement este luată de Șeful statului, pentru șefii de misiune din primele două clase și de Ministrul Afacerilor Externe, pentru cei din a treia clasă.

Acordarea agrementului deschide calea pentru procedura acreditării șefului de misiune. Acreditarea este procedura prin care statul acreditant acordă calitatea de șef de misiune diplomatică persoanei care a primit agrementul de la statul acreditar. Ea este concretizată în „*scrisorile de acreditare*”, care conțin declarația statului acreditant în acest sens și constituie documentul prin care se atestă calitatea oficială a șefului de misiune diplomatică. Scrisorile de acreditare sunt semnate de șeful statului acreditar și adresate șefului statului acreditar, pentru primele două clase de șefi de misiune diplomatică și sunt prezentate personal, de cei acreditați, moment în care, practic, sunt investiți cu exercițiul deplin al funcțiilor lor.

În cazul “însărcinatăului cu afaceri permanent”, scrisoarea prin care este acreditat în această calitate, este adresată Ministrului Afacerilor Externe al statului acreditar, de către Ministrul Afacerilor Externe al statului acreditant (scrisoare de cabinet).

Statul acreditant poate acredita un șef de misiune în mai multe state, numai dacă nici unul dintre statele acreditar nu se opune în mod expres la aceasta.

---

⁴ **Mazilu Dumitru**, *Tratat privind teoria și practica negocierilor*, Ed.Lumina Lex, București, 2002, p. 68.

De asemenea, mai multe state pot acredita aceeași persoană în calitate de șef de misiune într-un alt stat, dacă statul acreditar nu se opune.

g) Numirea și admiterea celorlalți membri ai personalului misiunii diplomatice

Numirea celorlalți membri ai misiunii diplomatice ține de asemenea de competența internă a statului acreditar. Această numire trebuie însă să fie acceptată și de statul acreditar.

Pentru ceilalți membri ai personalului diplomatic (alții decât șeful de misiune) nu se cere agrement și nici nu se prezintă scrisori de acreditare, dar este necesar consimțământul statului acreditar.

Statul acreditar poate să se pronunțe cu privire la numirea unui agent diplomatic, să refuze primirea sau să ceară retragerea lui, în urma notificării de către statul acreditar a trimiterii lui la misiunea respectivă (care este obligatorie) sau după începerea misiunii. Convenția de la Viena din 1961 prevede că statul acreditar poate oricând să informeze statul acreditar că șeful sau orice alt membru al personalului diplomatic al misiunii este „persona non grata” sau că orice alt membru al misiunii nu este acceptabil. Statul acreditar trebuie să recheme persoana în cauză sau să pună capăt funcțiilor sale în cadrul misiunii.

O procedură diferită este prevăzută pentru numirea atașajilor militari.

Potrivit Convenției de la Viena, statul acreditar poate cere ca numele atașajilor militari, navali sau ai aerului să-i fie supuse mai înainte spre aprobare. Orice stat acreditar poate refuza să-și dea acordul la numirea atașatului militar, fără să fie ținut să-și motiveze refuzul.

În ceea ce privește numirea personalului tehnic și administrativ și a celui de serviciu, aceasta urmează aceleași norme ca și în cazul personalului diplomatic, cu deosebirea că aceștia pot fi și cetățeni ai statului acreditar sau ai unui stat terț, spre deosebire de diplomați care nu pot fi.

De asemenea, în legătură cu aceste persoane nu se aplică procedura declarării ca „persona non grata”, ci sunt declarați inacceptabili. În această situație, statul acreditar trebuie să pună capăt funcțiilor lor în cadrul misiunii.

h) Încetarea funcțiilor membrilor misiunii diplomatice

Funcțiile personalului misiunii diplomatice pot înceta fie ca rezultat al procesului firesc de înnoire periodică a personalului, fie datorită voinței statului acreditar, ori a statului acreditar, fie ca urmare a altor împrejurări. Cel mai fecvent, membrii personalului misiunii diplomatice sunt rechemați și înocuiți cu alte persoane, după scurgerea unei perioade de timp, care diferă de la țară la țară.

Statul acreditar poate pune capăt funcțiilor unui agent diplomatic, declarându-l „persona non grata” sau refuzând să-l mai accepte ca agent diplomatic. Statul acreditar nu este ținut să dea explicații cu privire la motivele pentru care declară „persona non grata” un agent diplomatic.

Expulzarea agentului diplomatic este o măsură extremă, care intervine în cazul respingerii de către statul acreditant a cererii de rechemare sau a neexecutării acesteia într-un termen rezonabil de către statul acreditant.

O persoană din cadrul personalului tehnic și administrativ și din personalul de serviciu poate fi declarată de statul acreditar ca inacceptabilă.

Alte cauze de încetare a funcțiilor agentului diplomatic țin de persoana acestuia și anume demisia sau decesul.

De asemenea, misiunea unui agent diplomatic încetează și atunci când încetează să mai existe fie statul acreditant, fie cel acreditar, prin unirea cu alt stat și formarea unui nou subiect de drept internațional.

1.4. Inviolabilitățile, imunitățile și privilegiile diplomatice

Drepturile și privilegiile de care se bucură misiunile diplomatice, agenții și personalul lor în țara de reședință în vederea îndeplinirii în bune condiții a misiunilor poartă denumirea de *imunitate diplomatică*.

Statutul juridic special de care se bucură misiunile diplomatice și personalul acestora, are în conținutul său 3 elemente: inviolabilități, imunități și privilegii.

- *Inviolabilitățile* constau în ocrotirea, prin anumite interdicții și măsuri, de către statul acreditar, a personalului diplomatic, localului, arhivei și altor bunuri ale misiunii diplomatice împotriva oricăror pericole, amenințări sau presiuni, care s-ar putea exercita asupra lor, în scopul influențării activității diplomatice.

- *Imunitățile* reprezintă în principiu, exceptarea persoanelor care exercită o activitate diplomatică și a bunurilor acestora, de la jurisdicția penală, civilă și administrativă a statului străin pe teritoriul căruia se află, precum și exceptarea de la jurisdicția de executare.

- *Privilegiile* constau din anumite avantaje acordate agenților și reprezentanțelor diplomatice, cum ar fi: scutirea de a plăti impozitele, scutirea de taxe vamale, dreptul de a folosi anumite mijloace de comunicare etc.

A. Inviolabilitățile misiunii diplomatice

Inviolabilitatea este esențială în materia privilegiilor și imunităților diplomatice, deoarece presupune atât obligația statului acreditar de a se abține de la orice acțiune de

constrângere față de misiunea diplomatică și personalul său, cât și obligația de a acorda o protecție specială, materială și juridică, agentului diplomatic, precum și celorlalte persoane care beneficiază de această imunitate.

Inviolabilitatea misiunii diplomatice cuprinde inviolabilitatea sediului misiunii diplomatice, inviolabilitatea arhivei misiunii diplomatice, inviolabilitatea corespondenței diplomatice.

a) Inviolabilitatea sediului misiunii diplomatice

Inviolabilitatea sediului misiunii diplomatice se referă atât la localurile misiunii cât și la reședințele agenților diplomatici.

Această inviolabilitate constă în faptul că autoritățile statului acreditar au obligația de a nu permite funcționarilor lor să pătrundă în aceste clădiri fără aprobarea șefului misiunii diplomatice și de asemenea, au obligația de a lua măsuri pentru a proteja localurile misiunii împotriva pătrunderii sau a producerii de daune din partea unor persoane particulare.

Convenia de la Viena din 1961 prevede că localurile misiunii diplomatice sunt inviolabile. Această inviolabilitate este subliniată în Convenție prin precizarea că localurile misiunilor diplomatice, mobilierul lor și celelalte obiecte care se află acolo, precum și mijloacele de transport ale misiunii nu pot face obiectul perchezițiilor, rechizițiilor sau al altor măsuri de executare.⁵

Inviolabilitatea locuințelor particulare ale agenților diplomatici este consacrată în art. 30 par 1 al Convenției de la Viena.

Prin aceste prevederi se consacră o inviolabilitate absolută a sediului misiunii diplomatice. Acest fapt nu dă însă dreptul ca sediul misiunii diplomatice să fie folosit în scopuri contrare funcțiilor ei.

b) Inviolabilitatea arhivei misiunii diplomatice

Inviolabilitatea arhivei misiunii diplomatice este stabilită în art. 24 al Convenției de la Viena în 1961. Convenția consacră o inviolabilitate absolută a arhivelor diplomatice, ceea ce obligă statul acreditar să apere arhiva cu documentele misiunii diplomatice împotriva oricăror atentate.

Arhiva diplomatică reprezintă totalitatea documentelor și registrelor referitoare la misiune și funcțiile sale, precum și mobilierul destinat să le protejeze sau să le păstreze. Arhivele sunt inviolabile în orice moment și în orice loc s-ar afla. În caz de necesitate, misiunea diplomatică este cea care dispune asupra soartei arhivei. Dacă nu este posibil să o

---

⁵ Art. 22, par 1 și 3 din Convenția de la Viena din 1961.

ridice și să o transfere într-un loc sigur, poate să o încredințeze în grija altcuiva sau chiar să o distrugă.

c) Inviolabilitatea corespondenței diplomatice

Această inviolabilitate presupune îndatorirea statului acreditat de a facilita comunicarea misiunii cu Guvernul său. Convenția prevede că statul acreditat are obligația de a permite și proteja libertatea de comunicare în orice scopuri oficiale, a misiunii diplomatice, în primul rând cu statul acreditant. De asemenea, se mai stipulează dreptul misiunilor diplomatice de a folosi curieri diplomați și mesajele, în cod sau cifrate.

Misiunea diplomatică poate instala și utiliza un post de radio-emisie, dar numai cu consimțământul statului acreditat.

Corespondența oficială a misiunii, care este compusă din întreaga corespondență referitoare la misiune și funcțiile sale, este inviolabilă.

Valiza diplomatică nu trebuie să fie nici deschisă, nici reținută.⁶ Coletele care compun valiza diplomatică trebuie să poarte semne exterioare vizibile ale caracterului lor și nu pot cuprinde decât documente diplomatice sau obiecte de uz oficial.

Curierul diplomatic, care trebuie să fie purtător al unui document oficial care atestă calitatea sa și precizează numărul de colete care constituie valiza diplomatică, se bucură de inviolabilitatea persoanei sale și nu poate fi arestat sau deținut.⁷

d) Inviolabilitatea personalului diplomatic

Potrivit Convenției de la Viena din 1961, persoana agentului diplomatic este inviolabilă. El nu poate fi supus nici unei forme de arest sau detenție. Statul acreditat îl tratează cu respectul care i se cuvine și ia toate măsurile corespunzătoare pentru a împiedica orice atingere adusă persoanei, libertății sau demnității sale.⁸

Inviolabilității personale a agentului diplomatic îi corespunde, în primul rând, obligația cu caracter negativ a statului acreditat de a se abține de la orice măsuri de constrângere personală (arestare, reținere, percheziționare, detenție). Această obligație vizează toate organele de stat de pe teritoriul statului acreditat.

În al doilea rând, statul acreditat are obligația pozitivă de a lua toate măsurile necesare, legislative, administrative sau altele, pentru a împiedica orice ofensă adusă agentului diplomatic, de a-l proteja în ceea ce privește persoana, libertatea și onoarea sa față de acțiuni din partea oricăror persoane ori grupuri de persoane.

---

⁶ Ibidem, art. 27 par. 3.

⁷ Ibidem, art. 27 par. 5.

⁸ Ibidem, art. 29.

Inviolabilitatea personală a agentului diplomatic are un caracter absolut, în Convenția de la Viena nefiind prevăzută nici o excepție de la această normă. În practica internațională și în doctrină se admite însă că inviolabilitatea personală poate să aibă anumite limite.

B. Imunitatea de jurisdicție

a) Imunitatea de jurisdicție a misiunii diplomatice

Problema imunității misiunii diplomatice se poate pune numai în legătură cu jurisdicția civilă, administrativă și cu măsurile de executare care rezultă din acestea. Nu se pune în ceea ce privește jurisdicția penală.

Pentru a determina întinderea și conținutul imunității de jurisdicție a misiunii diplomatice se face distincție între diferitele categorii de acte pe care aceasta le îndeplinește.⁹

Într-o primă categorie intră actele îndeplinite de misiunea diplomatică în calitatea sa de organ pentru relațiile externe al statului acreditant, adică actele legate de exercitarea funcțiilor care-i revin. Aceste acte nu intră sub incidența jurisdicției statului acreditat.

O a doua categorie de acte ale misiunii, sunt cele care țin de ordinea juridică internă a statului acreditant. Aceste acte se află exclusiv în sfera ordinii juridice a statului acreditant.

Cea de-a treia categorie de acte sunt cele care țin de ordinea juridică a statului acreditat. Aceste acte intră în sfera dreptului intern al statului acreditat. Numai această categorie de acte intră sub incidența legilor statului acreditat și numai cu privire la aceste acte se pune problema acordării imunității de jurisdicție.

Există o practică generală ca statul să acorde agentului diplomatic imunitatea de jurisdicție pentru faptele săvârșite pe teritoriul statului acreditat.

Problema imunității trebuie să se pună indiferent dacă este vorba de actele de funcțiune sau de cele cu caracter privat ale agentului diplomatic, dar mai ales pentru cele din prima categorie.¹⁰

Astfel, în art. 31 din Convenția de la Viena din 1961, există expresia “imunitate de jurisdicție penală”, fără nicio altă calificare, iar în ceea ce privește „imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă”, de asemenea nu se face niciun fel de distincție (pe criteriul acte funcționale și acte private) iar excepția vizează excluderea numai a unora dintre actele private ale agentului diplomatic (și nu toate acestea).

În ceea ce privește întinderea în timp a beneficiului la imunitatea de jurisdicție principiul acceptat este acela că imunitatea vizează actele pe care agentul diplomatic le-a săvârșit în timpul cât a fost acreditat în statul acreditat.

---

⁹ **Ion Anghel**, *Dreptul taratelor*, Editura Lumina lex, 2002, pag. 295-297.

¹⁰ *Ibidem*, pag. 300.

b) Imunitatea de jurisdicție a personalului diplomatic

Sfera persoanelor care beneficiază de imunitate diplomatică este în mod expres determinată, ținându-se cont de calitatea pe care o au. Astfel, beneficiază de imunitate următoarele categorii de persoane: șeful de misiune și ceilalți membri ai personalului diplomatic (consilieri, secretari, atașați) notificați ca atare la Ministerul de Externe și înscrși în Lista Corpului diplomatic, precum și membrii lor de familie, membrii personalului administrativ și tehnic și ai personalului de serviciu, personalul care se găsește în serviciul personal al șefului de misiune.¹¹

Acordarea beneficiului sau întinderea acestuia variază de la o categorie la alta de persoane. Imunitatea de jurisdicție are un caracter procedural, astfel că privilegiul diplomatic nu înseamnă imunitate de la răspunderea legală, ci numai exceptarea de la jurisdicția locală, adică exceptarea de la jurisdicția tribunalelor țării în care este acreditat diplomatul. Imunitatea de jurisdicție poate fi penală, civilă și administrativă.

- Imunitatea de jurisdicție penală

Agentul diplomatic este exceptat de la jurisdicția penală a statului acreditar. Convenția de la Viena, în art. 41, par.1, stabilește că agentul diplomatic se bucură de imunitate de jurisdicție penală. Această imunitate este cea mai completă și este absolută, aplicându-se atât pentru actele oficiale ale diplomatului cât și pentru actele sale particulare. Totuși, în împrejurări speciale (de exemplu în situația în care agentul diplomatic este singurul martor al unui accident de circulație și ca atare de mărturia acestuia depinde libertatea unei persoane), s-ar putea renunța la o astfel de imunitate. Această renunțare are caracter limitativ și ea trebuie să fie întotdeauna expresă.

Imunitatea de jurisdicție penală a diplomatului este consacrată în majoritatea legislațiilor interne ale statelor.¹² Dacă un agent diplomatic comite o infracțiune gravă, statul acreditar poate să declare diplomatul care se face vinovat de încălcarea legilor sale „persona non grata” și să ceară rechemarea lui de către statul acreditar, iar în unele cazuri chiar să-l expulzeze, dar nu îl poate trimite în judecată.

- Imunitatea de jurisdicție administrativă

Se aplică în special în cazul săvârșirii unor contravenții. Agentul diplomatic nu poate fi sancționat cu amendă. Autoritățile statului de reședință pot trimite șefului misiunii o notă pe cale diplomatică prin care i se aduce la cunoștință fapta comisă, solicitând ca pe viitor să fie

---

¹¹ Ibidem, pag. 294.

¹² În România, în art.8 din Codul Penal.

respectate dispozițiile legale. În cazul săvârșirii unor contravenții repetate, spre exemplu la regulile de circulație, se poate ridica permisul de conducere.¹³

- *Imunitatea de jurisdicție civilă*

Imunitatea de jurisdicție civilă înseamnă neadmiterea ca un diplomat să fie acționat în fața unui tribunal al statului acreditat pentru cauze de drept civil. De asemenea, ea presupune că diplomatul nu este obligat să depună ca martor într-un proces civil.

Imunitatea de jurisdicție civilă are numai un caracter procedural, nu material. Imunitatea de jurisdicție civilă se referă la toate actele agentului diplomatic atât cele oficiale cât și cele private.

Convenția de la Viena, reglementând imunitatea de jurisdicție civilă a agenților diplomatici stabilește și unele excepții. Aceste excepții sunt:¹⁴

- în cazul unei acțiuni reale privind un imobil proprietate particulară a agentului diplomatic, situat pe teritoriul statului acreditat;

- în cazul unei acțiuni privind o succesiune în care agentul diplomatic figurează cu titlu particular ca executor testamentar, administrator, moștenitor sau legatar;

- în cazul unei acțiuni privind o activitate profesională sau comercială executată de agentul diplomatic în statul acreditat, în afara funcțiilor sale oficiale.

Un alt caz în care nu mai operează imunitatea față de jurisdicția civilă a statului acreditat este cel în care agentul diplomatic însuși intenționează o acțiune în justiție în fața instanțelor locale. În acest caz el nu mai poate invoca imunitatea de jurisdicție față de o cerere reconvențională direct legată de acțiunea sa.¹⁵

Statul acreditant poate să renunțe la imunitatea de jurisdicție a agenților diplomatici. Este dreptul său suveran deoarece imunitatea de jurisdicție a fost acordată agentului diplomatic nu în interes personal ci în beneficiul statului acreditant. Renunțarea la imunitatea de jurisdicție trebuie să fie întotdeauna expresă.¹⁶

Agentul diplomatic însuși poate renunța la imunitatea sa de jurisdicție civilă și să accepte jurisdicția statului acreditat. Această renunțare trebuie să fie expresă și admisă de către statul acreditant. O persoană particulară din statul acreditat, lezată în drepturile sale de un agent diplomatic străin îl poate acționa pe acesta în fața unui tribunal situat pe teritoriul statului acreditant unde el nu beneficiază de imunitate de jurisdicție. Agentul diplomatic nu este scutit de jurisdicția statului acreditant (art.31, par. 4 din Convenția de la Viena din 1961).

---

¹³ **Dumitra Popescu, Adrian Năstase**, *Drept internațional public*, ed. șansa SRL, 1997, pag. 308.

¹⁴ Art. 31, par. 1, lit. a, b, c din Convenția de la Viena din 1961.

¹⁵ *Ibidem*, art. 32, par. 3

¹⁶ *Ibidem*, art.32, par.2

C. *Imunitatea de executare*

În strânsă legătură cu imunitatea de jurisdicție, trebuie analizată și imunitatea de executare. Ea este distinctă, ca instituție juridică, de imunitatea de jurisdicție. Bunurile pe care agentul diplomatic le posedă, în numele său ori în numele misiunii, nu pot fi obiectul niciunei măsuri de sechestrare judiciară sau administrativă. Dacă un agent diplomatic a pierdut într-o acțiune în care renunțase la imunitatea de jurisdicție (hotărârea dându-se împotriva lui), nu pot fi luate măsuri decât dacă el renunță și la imunitatea de executare. Convenția de la Viena stipulează că, renunțarea la jurisdicție pentru o acțiune civilă sau administrativă nu este considerată ca implicând renunțarea la imunitatea privind măsurile de executare a hotărârii, pentru care este necesară o renunțare distinctă.¹⁷

Renunțarea la imunitatea de executare trebuie să fie făcută în mod expres, în legătură cu acțiunea de executare, altfel, instanțele sau autoritățile nu au jurisdicție asupra problemei.

D. *Privilegiile misiunii diplomatice și ale personalului diplomatic*

Privilegiile diplomatice reprezintă un tratament acordat de statul acreditat misiunii diplomatice și personalului acesteia prin care li se fac unele înlesniri excepționale

Misiunea diplomatică, pe lângă libertatea de comunicare în scopuri oficiale cu Guvernul său, beneficiază de asemenea de scutiri de taxe și impozite. Astfel, misiunea diplomatică este scutită de orice impozite și taxe asupra drepturilor și taxelor percepute pentru actele oficiale eliberate de ea. De asemenea, misiunea diplomatică beneficiază de scutiri de taxe vamale pentru bunurile aflate în folosința sa oficială.

Statul acreditant și șeful misiunii sunt scutiți de orice impozite și taxe naționale, regionale sau comunale asupra localurilor misiunii ai căror proprietari sau locatari sunt, cu excepția impozitelor sau taxelor percepute ca remunerație, pentru servicii particulare prestate.¹⁸

Misiunea și șeful misiunii au dreptul de a arbora drapelul național și a pune stema statului acreditant pe localurile misiunii, inclusiv reședința șefului de misiune și pe mijloacele de transport ale acesteia.¹⁹

Agenții diplomatici, pe lângă libertatea de mișcare și deplasare pe teritoriul statului acreditat, beneficiază și de scutiri de prestații, impozite și taxe. Menționăm în primul rând scutirea agenților diplomatici de orice prestație personală, de orice serviciu public, indiferent de natura sa și de sarcinile militare, ca rechiziții, contribuții și încartiruirii militare.

---

¹⁷ Ibidem, art. 32, par. 4

¹⁸ Ibidem, art. 23, par. 1

¹⁹ Ibidem, art.20

Agentului diplomatic nu i se aplică de asemenea, dispozițiile cu privire la asigurările sociale în vigoare în statul acreditat. În consecință, ei sunt scutiți de plata contribuției la asigurările sociale. De asemenea, agenții diplomatice beneficiază de importante privilegii de ordin fiscal.

Potrivit Convenției de la Viena, agentul diplomatic este scutit de orice impozite și taxe personale sau reale, naționale, regionale sau comunale, cu excepția impozitelor indirecte sau a celor aplicabile bunurilor imobile particulare, veniturilor particulare și a taxelor corespunzătoare drepturilor de succesiune.²⁰

Alte privilegii acordate agentului diplomatic sunt cele de ordin vamal. Convenția de la Viena, prevede că statul acreditat acordă scutirea de plata drepturilor de vamă, a taxelor și altor drepturi conexe, pentru obiecte importate destinate uzului personal al agentului diplomatic sau al membrilor familiei sale, care fac parte din gospodăria sa, inclusiv efectele destinate instalării sale.²¹

În același context, Convenția prevede scutirea agentului diplomatic de la controlul bagajului său personal, în afară de cazul în care ar exista motive serioase să se creadă că acesta conține obiecte care nu beneficiază de scutiri sau obiecte al căror import sau export este interzis de legislația ori supus regulamentelor de carantină ale statului acreditat. În caz de control acesta nu trebuie să se facă decât în prezența agentului diplomatic sau a reprezentantului său autorizat.²²

De imunități și privilegii diplomatice se bucură și alte persoane decât șefii de misiune și ceilalți membri ai personalului diplomatic. Astfel, membrii familiei agentului diplomatic care fac parte din gospodăria sau menajul său se bucură de aceleași imunități și privilegii ca și agentul diplomatic, cu condiția să nu fie cetățeni ai statului acreditat.

Membrii personalului administrativ și tehnic, precum și membrii familiilor lor care fac parte din gospodăriile lor, beneficiază de inviolabilitate personală, de inviolabilitatea reședinței lor, a corespondenței și documentelor lor, de imunitate de jurisdicție penală, civilă și administrativă pentru actele îndeplinite în exercitarea funcțiilor lor (deci nu beneficiază de imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă pentru actele îndeplinite în afara exercitării funcțiilor lor), de privilegiile fiscale, de scutirea de taxe vamale pentru obiectele importate cu ocazia primei instalări. Pentru a beneficia de aceste imunități și privilegii, ei trebuie să nu fie cetățeni ai statului acreditat sau să nu aibă reședință permanentă în acel stat.

---

²⁰ Ibidem, art. 34

²¹ Ibidem, art. 36, par. 1

²² Ibidem, art. 36, par. 2

Membrii personalului de serviciu al misiunii, care nu au cetățenia statului acreditar sau nu-și au reședința permanentă în acest stat, beneficiază de imunități de jurisdicție pentru actele îndeplinite în exercitarea funcțiilor lor și de scutirea de impozite și taxe pentru salariile pe care le primesc, precum și de scutirea de obligații pentru asigurările sociale în acest stat.

Persoanele din serviciul particular al membrilor misiunii, care nu sunt cetățeni ai statului acreditar sau nu-și au reședința permanentă în acest stat, sunt scutite de impozite și taxe pe salariile pe care le primesc pentru serviciile lor.

Agenții diplomatici care au cetățenia statului acreditar sau care își au reședința permanentă în acest stat, nu beneficiază de imunitatea de jurisdicție și de inviolabilități decât pentru actele oficiale îndeplinite în exercitarea funcțiilor lor.

Ceilalți membri ai personalului misiunii și oamenii din serviciul particular al acestora care sunt cetățeni ai statului acreditar sau care își au reședința permanentă în acest stat, nu beneficiază de privilegii și imunități decât în măsura în care acestea le sunt recunoscute de statul acreditar.

Toate persoanele care beneficiază de privilegii și imunități sunt obligate să respecte legile și regulamentele statului acreditar și să nu se amestece în treburile interne ale acestui stat.

E. Durata imunităților și privilegiilor diplomatice

Practica internațională a statelor a consacrat regula potrivit căreia agentul diplomatic se bucură de acest statut special în timp ce se îndreaptă către postul său, cât timp se află pe teritoriul statului acreditar și în timp ce se reîntoarce în statul acreditant.

Convenția de la Viena stabilește că, orice persoană care are dreptul la privilegii și imunități beneficiază de ele din momentul intrării pe teritoriul statului acreditar, sau dacă ea se află deja pe acest teritoriu, de îndată ce numirea sa a fost comunicată Ministerului Afacerilor Externe sau oricărui minister asupra căruia se va fi convenit.²³

În cazul încetării activității diplomatice, el va beneficia de statutul său special până în momentul când părăsește teritoriul statului acreditar sau după scurgerea unui termen rezonabil care i-a fost acordat de acesta pentru a părăsi teritoriul său.

De asemenea, Convenția de la Viena, precizează că agentul diplomatic beneficiază de imunități și privilegii, în timp ce traversează teritoriile unor state terțe pentru a se prezenta la postul său, sau când se întoarce în statul acreditant.²⁴

---

²³ Ibidem, art. 39, par. 1

²⁴ Ibidem, art. 40, par. 1

De același tratament vor beneficia și membrii familiei agentului diplomatic care îl însoțesc pe acesta sau care călătoresc separat pentru a-l întâlni sau pentru a se întoarce în statul acreditant.

În ceea ce privește restul personalului misiunii diplomatice, Convenția de la Viena stipulează că, statele terțe nu trebuie să împiedice trecerea acestora și a membrilor lor de familie, pe teritoriul lor.

Imunitatea diplomatică se menține și în caz de conflict armat între statul acreditant și statul acreditar, până când agenții diplomatici și membrii lor de familie reușesc să părăsească teritoriul statului acreditar. Acest stat este obligat, dacă este nevoie, să le pună la dispoziție mijloacele de transport necesare pentru ei și bunurile lor pentru a părăsi cât mai repede teritoriul său.²⁵

1.5. Încetarea activității misiunilor diplomatice

O misiune diplomatică poate fi suspendată, atunci când, din diferite motive, nu mai este în măsură să funcționeze. Suspendarea unei misiuni diplomatice a unui stat nu presupune și suspendarea relațiilor diplomatice.

Misiunea diplomatică poate, de asemenea, să înceteze, deci, să fie desființată ca instituție. Acesta poate fi rezultatul deciziei statului acreditant, dar poate fi și consecința altor împrejurări. Ruperea relațiilor diplomatice, reprezintă calea cea mai frecventă de încetare a misiunilor diplomatice, indiferent de cauzele pentru care se produce (act unilateral, conflict armat, nercunoașterea statului acreditant etc.).

De regulă starea de război între statul acreditant și statul acreditar generează încetarea relațiilor diplomatice și deci și a misiunilor diplomatice.

Aceste cazuri de rupere a relațiilor diplomatice decurg din aplicarea de sancțiuni de către Consiliul de Securitate, potrivit art.41 din Carta O.N.U.

Un caz frecvent de încetare a misiunii diplomatice îl reprezintă actul unilateral al statului acreditant, care procedează, din diferite rațiuni, mai ales de economie bugetară, la reducerea misiunilor sale din străinătate.

Alte cazuri de încetare a misiunii diplomatice sunt: la cererea statului acreditar, în situații de tensiune gravă; încetarea calității de subiect de drept internațional a statului acreditant (prin intrarea într-o federație sau încorporarea teritoriului său în alt stat); retragerea

---

²⁵ Ibidem, art. 44

recunoașterii statului; declararea ca ”persona non grata” sau inacceptabil a întregului personal al misiunii.²⁶

1.6. Misiunile Diplomatice Speciale (Diplomazia ad – hoc)

Misiunile speciale ca forme ale diplomației ad-hoc, au un statut reglementat prin “Convenția cu privire la misiunile speciale”, adoptată la Viena, la 8 decembrie 1969 și intrată în vigoare la 21 iulie 1983, statut asimilat cu cel al misiunilor permanente.

Misiunea specială este definită de art. 1 al Convenției ca fiind o misiune temporară având un caracter de reprezentare a unui stat, trimisă de acest stat pe lângă alt stat cu consimțământul acestuia din urmă, pentru a trata cu acesta probleme speciale sau pentru a îndeplini pe lângă el o însărcinare specială.

Într-o accepțiune completă, se consideră că diplomația ad-hoc include orice delegat, care nu face parte dintr-o misiune diplomatică permanentă.

Astfel, ar intra în această categorie delegațiile trimise pentru negocieri cu un alt stat, delegațiile care reprezintă statul la conferințe și reuniuni internaționale(cazurile cele mai frecvente), dar și reprezentanții personali ai șefilor de stat, emisarii sau negociatorii secreți, delegațiile care participă la ceremonii și alte acțiuni protocolare (instalarea unui nou șef de stat, decesul unui șef de stat), mesagerii, ambasadorii itineranți, observatorii (confidențiali sau la conferințe și reuniuni internaționale) și alții.

Nu numai trimiterea unei misiuni speciale pe teritoriul altui stat este supusă consimțământului acestuia, dar înseși funcțiile misiunii speciale sunt stabilite prin acordul dintre statul trimițător și statul primitor. Misiunea specială este un organ oficial care reprezintă statul în relațiile internaționale, ceea ce îi conferă caracterul de organ de relații externe, dar cu caracter temporar și cu competență de reprezentare specifică, nu generală, ca în cazul misiunilor permanente.

Membrii misiunilor speciale sunt numiți de statul trimițător, cu obligația acestuia de a comunica statului primitor informațiile necesare pentru identificarea acestora. Statul primitor poate refuza, chiar nemotivat componența sau efectivul misiunii. El trebuie să-și dea consimțământul ca un cetățean al său sau al unui stat terț să facă parte din misiunea specială. De asemenea, statul primitor poate să pună capăt unei misiuni speciale, notificând statului trimițător că el o consideră încheiată.

---

²⁶ **Ion Diaconu**, *Drept internațional public*, editura Lumina lex, 2007, pag. 164.

Statul trimițător, misiunea specială și membrii acesteia se bucură de privilegii și imunități care sunt în mare măsură cele ale misiunii diplomatice permanente și ale membrilor acesteia, cu unele deosebiri ținând cont de durata, mandatul limitat și natura misiunii speciale.

Convenția de la Viena din 1969, reia, cu unele adaptări prevederile Convenției din 1961 referitoare la inviolabilitatea arhivelor și documentelor, libertatea de deplasare, și libertatea de comunicare, inviolabilitatea personală, inviolabilitatea locuinței și inviolabilitatea de jurisdicție penală.

Cât privește imunitatea de jurisdicție civilă, Convenția din 1969, adaugă la excepțiile prevăzute de Convenția din 1961, încă una și anume o acțiune pentru repararea daunelor produse de un accident al unui autovehicul utilizat de persoana în cauză în afara funcțiilor sale oficiale. De asemenea, sunt reluate, prevederile Convenției din 1961 referitoare la scutirea de obligațiile referitoare la securitatea socială, de impozite și taxe, de prestații personale, de taxe vamale.

Același regim de privilegii și facilități se prevede și pentru personalul administrativ și cel de serviciu al misiunii speciale, ca și pentru membrii familiilor lor, același mod de renunțare la imunități și aceleași obligații pentru membrii misiunii speciale.

Misiunile speciale își încetează activitatea ca urmare: a îndeplinirii mandatului, a expirării termenului pentru care ea a fost trimisă, a notificării din partea statului care a trimis-o de a pune capăt activității sale, sau a notificării statului de reședință a misiunii speciale, că acesta apreciază încheiată activitatea ei.

1.7. Misiunile pe lângă Organizațiile Internaționale (Diplomația Multilaterală)

În paralel cu instituționalizarea relațiilor diplomatice prin congrese și conferințe internaționale comunitatea internațională a fost preocupată de constituirea organizațiilor internaționale guvernamentale, ca forme instituționalizate permanente ale colaborării dintre state.

Reprezentarea statelor la organizațiile internaționale se poate realiza atât în forme permanente, cât și în forme temporare. Principala formă de reprezentare este misiunea permanentă pe lângă organizațiile internaționale care îndeplinește mai multe funcții: de menținere a legăturilor cu organizația internațională; de reprezentare a statului trimițător în organizația internațională; de negociere; de observare și de informare etc.

Statutul acestor misiuni este reglementat parțial prin: Convenția asupra reprezentării statelor în relațiile lor cu organizațiile caracter universal, adoptată la 14 martie 1975, la

Viena, care se aplică și misiunilor de observatori și delegațiilor la conferințe organizate de aceste organizații.

Structura personalului misiunii este asemănătoare celei a misiunilor clasice, dar variază ca mărime și organizare în funcție de sarcinile specifice pe care le îndeplinește pe lângă organizațiile internaționale. Misiunile permanente sunt conduse de reprezentanți permanenți acreditați pe lângă secretariatele organizațiilor internaționale.

Misiunile permanente pe lângă organizațiile internaționale nu sunt clasificate după rang și nu se pune problema ordinii de precădere. Înființarea misiunii nu se face în baza unui acord cu organizația, ci prin actul de voință al statului în cauză, ca expresie a egalității suverane cu celelalte state membre ale organizației. Nici statul de sediu nu se poate opune, chiar dacă el nu are relații diplomatice cu statul trimitător. Prin acceptarea organizației pe teritoriul său, el a acceptat trimiterea de misiuni permanente ale tuturor statelor membre.

Misiunile permanente pe lângă organizațiile internaționale și membrii acestora beneficiază de imunitățile, privilegiile și facilitățile prevăzute de Convenția din 1961 și au obligația generală de a respecta legile statului gazdă, să nu intervină în treburile interne ale acestuia și să nu folosească localurile misiunii în alte scopuri decât cele pentru care au fost înființate.

2. Dreptul consular

2.1. Relațiile consulare și dreptul consular

Dreptul consular, ca o parte a dreptului internațional, reprezintă totalitatea normelor și regulilor care reglementează relațiile consulare, organizarea și funcționarea oficiilor consulare, statutul juridic al oficiilor consulare și al personalului acestora.²⁷

Izvoarele dreptului consular sunt tratatele internaționale, cutuma internațională și legile naționale. Pe plan internațional, codificarea dreptului consular s-a realizat foarte târziu, deși au existat preocupări doctrinare foarte vechi.

Astfel, la 24 aprilie 1963, a fost adoptată, Convenția cu privire la relațiile consulare.²⁸

Cu toate că există această convenție generală, dreptul internațional cutumiar continuă să reglementeze aspectele care nu cad sub autoritatea convenției (așa după cum se menționează în preambulul convenției).

---

²⁷ Ion Anghel, *op.cit.*, 2011, pag. 691.

²⁸ Convenția a intrat în vigoare în anul 1967. România a ratificat Convenția prin Decretul Consiliul de Stat Nr. 481/1971, publicat în Buletinul Oficial nr.10 din 28 ianuarie 1972.

În relațiile internaționale un loc aparte îl ocupă relațiile consulare stabilite de state pentru colaborarea lor în domeniul protecției propriilor cetățeni, prin punerea în aplicare a unor reguli specifice cu privire la drepturile care le sunt recunoscute.

Relațiile consulare sunt raporturi între state, cu caracter bilateral, stabilite ca urmare a exercitării funcțiilor consulare de către organele externe specializate ale acestora, în scopul protecției conaționalilor atunci când aceștia se află în străinătate.

Relațiile consulare se aseamănă cu relațiile diplomatice, ambele fiind relații între state, această asemănare rezultând și din interferențele care apar între activitatea diplomatică și activitatea consulară.

Cu toate acestea între relațiile diplomatice și relațiile consulare există și unele deosebiri esențiale:²⁹

- Relațiile diplomatice sunt relații de reprezentare politică generală, pe când relațiile consulare sunt relații specializate și localizate;

- Misiunile diplomatice sunt acreditate pe lângă organele centrale ale statului acreditat (șeful de stat, ministrul afacerilor externe) iar oficiile consulare sunt în raporturi directe cu autoritățile locale ale statului de reședință;

- Organele consulare (oficii, posturi) și personalul acestora se află în subordinea misiunilor diplomatice ale statelor lor din statul de reședință.

Subiectele relațiilor consulare pot fi numai statele.

Capacitatea statelor de a numi consuli, de a înființa oficii consulare, de a accepta primirea de consuli și de a aproba înființarea de oficii consulare ale altor state poartă denumirea de „*drept de consulat*”. Ca și dreptul delegație, dreptul de consulat, pe baza acordului reciproc poate fi: drept de consulat activ, ca drept de a înființa posturi consulare și drept de consulat pasiv, ca drept de a aproba înființarea (de a primi) posturi consulare.

Oficiile consulare se pot înființa numai dacă s-au stabilit relații consulare și în baza unei convenții consulare. Stabilirea relațiilor consulare între state se face prin consimțământul lor reciproc. Acordul de voință pentru stabilirea de relații consulare poate fi expres sau tacit, dar în toate cazurile, sigur (cert), în ceea ce privește existența lui.

Relațiile consulare există, de la data când a avut loc actul prin care ele au fost stabilite sau de la orice dată convenită de părți.

---

²⁹ Ibidem, pag. 300-301

Încetarea relațiilor lor consulare poate avea loc din mai multe motive, cel mai adesea ca urmare a voinței suverane a statului parte sau ca urmare a dispariției statului, prin ocupație totală sau prin altă modalitate ori, mai rar, în situații de conflict armat.

Ruperea relațiilor diplomatice nu determină în mod automat și încetarea relațiilor consulare.

2.2. Posturile consulare (oficiile consulare). Noțiune și clasificare

Potrivit Convenției din 1963, prin post consular, se înțelege orice consulat general, consulat, viceconsulat sau agenție consulară. Acestea sunt organe permanente ale statului, create pentru menținerea și derularea relațiilor consulare, cu organizare și atribuții proprii, cărora dreptul internațional public și legislația internă a statelor le conferă un statut special.

Înființarea, organizarea și funcționarea oficiilor consulare țin de competența statului trimițător, pentru înființarea lor fiind necesar acordul statului primitor.

Oficiile consulare sunt de mai multe categorii, în funcție de natura și de rangul acestora.

- După natura, lor întâlnim:- *consulate de carieră* (conduse de funcționari de carieră) și *consulate onorifice* (conduse de funcționari onorifici);

- După rangul lor, întâlnim *Consulate generale*; - *Consulate*;- *Viceconsulate*;- *Agenții consulare*.

Statutul, rangul și circumscripția oficiului consular sunt fixate de către statul trimițător și sunt supuse aprobării statului de reședință. Sediul oficiului consular este stabilit într-o localitate care prezintă interes din punct de vedere al relațiilor consulare.

Spațiul în care oficiul consular își exercită funcțiile, stabilit de regulă în raport cu structura administrativ-teritorială a statului de reședință, dar cu acordul acestuia, reprezintă *circumscripția consulară*. În împrejurări speciale, un funcționar consular poate, cu consimțământului statului de reședință, să-și exercite funcțiile în exteriorul circumscripției consulare.

Statul trimițător poate, cu notificarea către statele interesate și cu acordul acestora, să însărcineze un post consular stabilit într-un stat să exercite funcții consulare în alt stat. De asemenea, un post consular poate exercita funcții consulare în statul de reședință în numele unui stat terț, la cererea acestuia.

Ca structură internă, oficiul consular este structurat pe secții precum: secția pașapoarte, secția notarială, secția de stare civilă, secția comercială etc.

2.3. Personalul oficiilor consulare și numirea acestuia

Convenția din 1963 face distincție între membrii oficiului consular și membrii personalului consular. Membrii oficiului consular sunt funcționarii consulari, angajați consulari și membrii personalului de serviciu.

Membrii personalului consular sunt funcționarii consulari, cu excepția șefului oficiului consular, a angajaților consulari și a membrilor personalului de serviciu.

În cadrul oficiului consular întâlnim următoarele categorii de personal: șeful oficiului consular, funcționarii consulari, angajații consulari, membrii personalului de serviciu.

A. Șeful oficiului consular

Este persoana însărcinată de statul trimițător și acceptată de statul de reședință să conducă oficiul consular și care răspunde de activitatea acestuia. După rangul lor, șefii oficiului consular, denumiți și consuli, aparțin următoarelor 4 clase consulare³⁰:

- *consulul general*₁ este șeful unui consulat general și supraveghează în general activitatea funcționarilor consulari într-o circumscripție consulară mare (consulat general) sau în mai multe circumscripții consulare;

- *consulul*₂ este șeful unui consulat care funcționează într-o circumscripție consulară și supraveghează activitatea personalului acestui oficiu, fiind subordonat consulului general;

- *viceconsulul*₃ este funcționarul consular subordonat atât consulului general cât și consulului, ajutându-i în exercitarea atribuțiilor și înlocuindu-i la nevoie;

- *agentul consular*, este funcționarul consular care, subordonat fiind consulului general sau consulului, îndeplinește funcții consulare în locuri în care aceștia nu se pot deplasa;

Distincția între aceste clase consulare și în cadrul fiecăreia dintre ele este relevantă numai ca ordine de precădere și nu din punct de vedere al competențelor, al exercitării funcțiilor consulare. În cadrul aceluiași oficiu consular, ordinea de precădere se stabilește exclusiv de statul trimițător și se notifică statului de reședință. Totalitatea consulilor din statul de reședință alcătuiesc Corpul consular, similar ca scop cu Corpul diplomatic.

Șeful oficiului consular este numit de statul trimițător și acceptat de statul de reședință, prin două proceduri, concretizate în două acte unilaterale ale acestora: patenta consulară și exequaturul.

a) *Patenta consulară*- este actul intern al statului trimițător, emis de Guvern sau altă autoritate competentă, sub forma unei scrisori adresate statului de reședință, prin care

---

³⁰ Art. 9 din Convenția de la Viena din 1963

persoana este numită ca șef al oficiului consular. Patenta consulară este un act oficial „*intuitu personae*” care trebuie să indice și oficiul consular, categoria funcționarilor consulari căreia îi aparține persoana numită (consul de carieră sau onorific), clasa consulară din care va face parte (consul general, consul), sediul oficiului consular și circumscripția acestuia. Comunicarea patentei se realizează pe cale diplomatică sau pe orice cale potrivită, către Guvernul statului de reședință. Patenta consulară este, prin urmare, asemănătoare ca rol, cu scrisoarea de acreditare.

b) Exequaturul - este un act formal prin care șeful oficiului consular este admis de către statul de reședință să-și exercite funcțiile consulare în această calitate. Este un act al guvernului statului de reședință care confirmă elementele menționate în patenta consulară, îl autorizează să exercite funcțiile consulare încredințate și ordonă sau cere autorităților locale să-l recunoască în această calitate și să faciliteze exercitarea funcțiilor sale.

Statul de reședință este liber să acorde ori să refuze exequaturul și nu este obligat să comunice statului trimitător motivele refuzului. Șeful de oficiu consular nu poate intra în funcție înainte de a primi exequaturul. El poate fi admis provizoriu să exercite funcțiile consulare, în așteptarea eliberării exequaturului. Aceste funcții pot fi exercitate cu titlu temporar și de un agent interimar dacă șeful oficiului consular este împiedicat să-și exercite funcțiile sau dacă postul este vacant.

B. Funcționarii consulari

Sunt persoanele însărcinate să exercite funcțiile consulare, inclusiv șeful oficiului. Trebuie făcută însă distincția între funcționarii consulari de carieră și funcționarii consulari onorifici. Funcționarii consulari de carieră sunt funcționarii publici ai statului trimitător care îndeplinesc exclusiv funcții consulare. Funcționarii consulari onorifici sunt funcționari aleși de statul trimitător, chiar persoane cu altă cetățenie, care desfășoară diferite activități în statul de reședință și care, pe lângă acestea, îndeplinesc și funcții consulare.

Convenția de la Viena din 1963, stabilește regimuri diferite pentru funcționarii consulari de carieră și funcționari consulari onorifici cu privire la drepturile, facilitățile, privilegiile și imunitățile consulare.

- *Angajații consulari* - Sunt persoanele angajate în serviciul administrativ sau tehnic al oficiului consular.

- *Membrii personalului de serviciu* - Sunt persoanele afectate serviciului casnic al oficiului consular. Un membru al oficiului consular poate angaja și folosi în mod exclusiv persoane în serviciul său personal.

Efectivul oficiului consular ca totalitatea membrilor săi, este stabilit de statul trimițător, cu dreptul statului de reședință, fie de a se opune extinderii efectivului, fie de a cere o reducere a acestuia când nu există un acord prealabil.

Membrii oficiilor consulare sunt numiți și acceptați după proceduri mai simple. De regulă, funcționarii consulari sunt numiți de către statul trimițător, iar statul de reședință îi acceptă printr-un singur răspuns pozitiv adresat de Ministerul Afacerilor Externe către misiunea diplomatică a statului trimițător. În caz de refuz, numirea va fi revocată. Uneori se poate cere și exequatur.

Statul de reședință poate să declare un funcționar consular „*persona non grata*” sau pe oricare membru al personalului consular ca neacceptabil, chiar înainte de a ajunge pe teritoriul statului de reședință sau înainte de a intra în funcție la oficiul consular. În acest caz, statul trimițător va rechema persoana în cauză sau va pune capăt funcțiilor sale în cadrul acelui oficiu consular. În situația în care statul trimițător refuză să se conformeze, statul de reședință, poate să retragă exequaturul persoanei în cauză sau să înceteze de a o mai considera ca membru al personalului consular.

Angajații consulari și membrii personalului de serviciu nu au nevoie de autorizarea statului de reședință dar pot fi declarați de către acesta ca persoane neacceptabile.

Funcționarii consulari trebuie să aibă, de regulă, cetățenia statului trimițător. Acesta poate numi funcționari consulari de altă cetățenie numai cu acordul expres al statului de reședință.

Funcțiile unui membru al oficiului consular încetează, de regulă, prin notificarea de către statul trimițător către statul de reședință despre faptul că funcțiile lui au încetat; prin retragerea exequaturului de către statul de reședință sau prin notificarea statului de reședință către statul trimițător despre faptul că el a încetat să mai considere persoana în cauză ca membru al personalului consular.³¹

La cazurile enumerate mai trebuie adăugată și declararea unui funcționar ca „*persona non grata*” sau a unui alt membru al personalului consular ca neacceptabil.

Dispariția unuia din cele două state sau pierderea calității sale de subiect de drept internațional, întreruperea, suspendarea sau încetarea relațiilor consulare, desființarea oficiului consular, demiterea sau moartea persoanei în cauză, izbucnirea unui conflict armat, reprezintă tot cauze de încetare a funcțiilor unui membru al oficiului consular.

---

³¹ Ibidem, art. 25

2.4. Funcțiile consulare

Funcțiile consulare reprezintă totalitatea atribuțiilor pe care le au oficiile consulare și personalul acestora. Ele constituie conținutul relațiilor consulare, substanța și rațiunea lor de a fi. În Convenția din 1963 se identifică următoarele funcții consulare:³²

- protejarea intereselor statului trimițător și ale conaționalilor săi, persoane fizice sau juridice, în statul de reședință, în limitele admise de dreptul internațional;

- favorizarea dezvoltării relațiilor comerciale, economice, culturale și științifice între cele două state și promovarea relațiilor amicale între ele;

- informarea prin mijloace licite despre condițiile și evoluția vieții comerciale, economice, culturale și științifice din statul de reședință, prin rapoarte către guvernul statului trimițător și prin oferirea de informații persoanelor interesate;

- eliberarea pașapoartelor și a documentelor de călătorie cetățenilor statului trimițător, vize și alte documente corespunzătoare persoanelor care doresc să se deplaseze în statul trimițător;

- acordarea de ajutor și asistență, cetățenilor, persoane fizice și juridice, conaționali;

- să acționeze în calitate de notar, de ofițer de stare civilă și în alte funcții similare, precum și în funcții administrative, în măsura în care legile statului de reședință nu se opun;

- apărarea intereselor succesoriale ale cetățenilor statului trimițător, persoane fizice și juridice, de pe teritoriul statului de reședință, în conformitate cu legile statului de reședință;

- apărarea intereselor minorilor și incapacibililor conaționali, în mod deosebit în ceea ce privește instituirea tutelei sau curatelei, în conformitate cu legile statului de reședință;

- reprezentarea conaționalilor sau luarea măsurilor de asigurare a reprezentării lor în fața instanțelor judecătorești sau a altor autorități ale statului de reședință, în conformitate cu legile acestuia, inclusiv adoptarea de măsuri provizorii pentru apărarea drepturilor și intereselor propriilor cetățeni când, datorită absenței lor sau din altă cauză, nu-și pot apăra în timp util drepturile și interesele;

- transmiterea de acte judiciare și extrajudiciare sau efectuarea de comisii rogatorii în conformitate cu acordurile internaționale sau, în lipsa acestora, în orice mod compatibil cu legislația statului de reședință;

- controlul și inspecția vaselor maritime, navelor fluviale care au naționalitatea statului trimițător, aeronavelor înmatriculate în acest stat, precum și a echipajelor lor în conformitate cu legile și regulamentele statului trimițător;

---

³² Ibidem, art. 5

- acordarea de asistență navelor și aeronavelor arătate mai sus, precum și echipajelor acestora;

- exercitarea altor funcții consulare pe care statul trimițător le încredințează oficiului consular, dar care nu sunt interzise de legislația statului de reședință, sau la care acesta nu se opune, sau care sunt menționate în acordurile internaționale în vigoare, între cele două state.

2.5. Înlesnirile, privilegiile și imunitățile oficiilor consulare și ale membrilor oficiilor consulare

Dreptul consular conține numeroase reguli care stabilesc un statut special pentru oficiile consulare și personalul acestora, concretizat în anumite înlesniri, privilegii și imunități.

Persoanele care beneficiază de acest statut au însă, obligația de a respecta legile și regulamentele statului de reședință și de a nu se amesteca în treburile interne ale acestui stat. Localurile oficiului consular nu pot fi folosite decât pentru exercitarea funcțiilor consulare.³³ Membrii oficiului consular trebuie să se conformeze tuturor obligațiilor impuse de legele statului de reședință în materie de asigurare de răspundere civilă pentru utilizarea oricărui vehicul.

Funcționarii consulari de carieră nu au dreptul să exercite în statul de reședință nicio activitate profesională sau comercială în profitul lor personal.

A. Înlesnirile, privilegiile și inviolabilitățile oficiilor consulare:

a) Înlesnirile oficiului consular constau în următoarele:

- obligația statului de reședință de a acorda orice înlesniri pentru îndeplinirea funcțiilor oficiului consular;³⁴

- obligația statului de reședință de a facilita statului trimițător dobândirea pe teritoriul sau a localurilor necesare oficiului consular sau a ajuta la procurarea lor prin alt mod;

- obligația statului de reședință de a ajuta oficiul consular să obțină locuințe convenabile pentru membrii săi;

b) Privilegiile oficiului consular sunt următoarele:

- libertatea de comunicare a oficiului consular cu guvernul, cu misiunile diplomatice și cu celelalte oficii consulare ale statului trimițător, folosind toate mijloacele de comunicație potrivite, inclusiv curieri diplomatici sau consulari, valiza diplomatică sau consulară și

---

³³ Ibidem, art. 55, par. 1 și 2.

³⁴ Ibidem, art. 28.

mesajele codate sau cifrate. Posturile de radio-emisie pot fi instalate și utilizate cu acordul statului de reședință;

- libertatea de comunicare cu cetățenii statului trimițător și de a avea acces la aceștia;
- dreptul de a primi informații în caz de deces, tutelă sau curatelă, de naufragiu și accident aerian, evenimente referitoare la un cetățean al statului trimițător sau la o navă sau o aeronavă aparținând acestuia;
- dreptul de comunicare cu autoritățile statului de reședință;
- dreptul de a folosi drapelul și stema națională în statul de reședință;
- dreptul de scutire fiscală a localurilor consulare (scutirea de taxe și impozite de orice fel);

c) Inviolabilitățile oficiului consular se referă la:

- inviolabilitatea localurilor consulare. Autoritățile statului de reședință nu pot pătrunde în partea localurilor consulare pe care oficiul consular o folosește exclusiv pentru îndeplinirea funcțiilor consulare, decât cu consimțământul șefului oficiului consular sau a persoanei împuternicite de aceasta, ori cu aprobarea șefului misiunii diplomatice a statului trimițător, cu excepția cazurilor de incendiu sau altă calamitate care cere măsuri de protecție imediată. Localurile consulare, mobilierul lor și bunurile oficiului consular, ca și mijloacele sale de transport nu pot face obiectul vreunei forme de rechiziție în scopul de apărare națională sau de utilitate publică;³⁵

- inviolabilitatea arhivelor și documentelor consulare, în orice moment și în orice loc s-ar găsi³⁶.

B.Imunitățile, inviolabilitățile și privilegiile membrilor oficiilor consulare

Statul de reședință are obligația de a trata funcționarii consulari cu respectul cuvenit și de a lua toate măsurile necesare pentru a împiedica orice atingere adusă persoanei, libertății și demnității lor.

Imunitățile și privilegiile funcționarilor consulari de carieră și ai altor membri ai oficiului consular sunt mult restrânse față de cele ale diplomaților, mai ales în ceea ce privește inviolabilitatea personală și imunitatea de jurisdicție.

În ceea ce privește imunitatea de jurisdicție, Convenția din 1963 reflectă opinia dominantă în practică și doctrină, conform căreia funcționarii și angajații consulari nu pot fi chemați în fața autorităților judiciare și administrative ale statului de reședință pentru actele

---

³⁵ Ibidem, art.31, par. 1 și 3.

³⁶ Ibidem, art. 33.

săvârșite în exercitarea funcțiilor consulare. Aceasta înseamnă imunitate de jurisdicție penală, civilă și administrativă.

Sunt exceptate acțiunile civile care rezultă din încheierea unui contract de către un funcționar consular sau un angajat consular, pe care acesta nu l-a încheiat în mod expres sau implicit în calitatea sa de mandatar al statului trimițător, sau când sunt intentate de un terț pentru o pagubă rezultând dintr-un accident de autovehicul, navă sau avion produs în statul de reședință³⁷.

Nu se poate invoca această imunitate pentru cererile reconvenționale legate direct de cererea principală prin care însuși funcționarul consular a angajat o procedură în care ar beneficia de imunitate.

De asemenea statul trimițător poate renunța la această imunitate, dar numai expres, comunicând în scris despre aceasta statului de reședință.

a) *Inviolabilitatea personală a funcționarilor consulari*, potrivit căreia aceștia nu pot fi puși în stare de arest sau de detențiune preventivă decât în caz de crimă gravă și în urma unei hotărâri a autorităților judiciare competente.

Un alt caz în care funcționarii consulari pot fi încarcerați sau supuși unei forme de limitare a libertății, este în executarea unei hotărâri judecătorești definitive. O asemenea hotărâre poate interveni în cazurile în care funcționarii consulari nu se bucură de imunitate de jurisdicție, deci pentru acte săvârșite în afara exercitării funcțiilor consulare. În caz de arestare sau detenție preventivă a unui membru al personalului consular sau de urmărire penală angajată împotriva lui, statul de reședință este obligat să prevină neîntârziat pe șeful oficiului consular, iar dacă acesta este cel vizat, să informeze statul trimițător pe cale diplomatică.³⁸

b) *Exceptarea de a depune ca martor*, dar numai asupra faptelor care au legătură cu exercitarea funcțiilor consulare sau cu prezentarea corespondenței și documentelor oficiale referitoare la acestea. Ei au dreptul să refuze să depună mărturie în calitate de experți asupra legislației statului trimițător.³⁹

c) *Scutirea de înmatriculare a străinilor și de permise de ședere*: Funcționarii consulari și angajații consulari, precum și membrii familiilor lor care locuiesc împreună cu ei, sunt scutiți de toate obligațiile prevăzute de legile și regulamentele statului de reședință de această natură. Această regulă nu se aplică funcționarului consular care nu este angajat

---

³⁷ Ibidem, art. 43, par. 2.

³⁸ Ibidem, art.42

³⁹ Ibidem, art. 44, par. 3

permanent al statului trimițător sau care exercită o activitate particulară cu caracter lucrativ în statul de reședință și nici membrilor familiei sale.

d) Scutirea de permise de muncă: Membrii oficiului consular sunt scutiți de prevederile legislației statului de reședință referitoare la folosirea mâinii de lucru străine, dar numai în ce privește serviciile aduse statului trimițător.

e) Scutirea de regimul de securitate socială: Membrii oficiului consular și membrii familiilor lor care locuiesc împreună cu ei sunt scutiți de dispozițiile de securitate socială din statul de reședință, dar numai în ceea ce privește serviciile aduse statului trimițător. Aceasta nu exclude participarea voluntară la regimul de securitate socială al statului de reședință, dacă este admisă de acesta.

f) Scutire fiscală: Funcționarii consulari și angajații consulari, precum și membrii familiilor lor care locuiesc împreună cu el sunt scutiți de orice impozite și taxe, personale sau reale, naționale, regionale sau locale, cu excepția: impozitelor indirecte; impozitelor și taxelor pe bunurile imobile particulare; drepturilor de concesiune și de mutație; impozitelor și taxelor pe veniturile particulare; impozitelor și taxelor percepute ca remunerare a serviciilor particulare prestate; taxelor de înregistrare, de grefă, de ipotecă și de timbru.⁴⁰

g) Scutirea de taxe vamale și de control vamal, cu excepția cheltuielilor de depozitare, transport sau celor similare pentru intrarea obiectelor destinate folosirii oficiale a oficiului consular și pentru obiecte de uz personal al funcționarului consular și al membrilor familiei sale care locuiesc împreună cu el. De acest privilegiu beneficiază și angajații consulari dar numai cu ocazia primei instalări.

Bagajele personale însoțite de funcționarii consulari și de membrii familiei lor care locuiesc împreună cu ei sunt scutite de control vamal, cu excepția cazului când există motive serioase să se presupună că ele conțin alte obiecte decât cele permise. Întotdeauna controlul se execută în prezența funcționarului consular respectiv sau a membrilor familiei sale.⁴¹

h) Scutire de prestări personale. Statul de reședință are obligația să scutească pe membrii oficiului consular și pe membrii de familie ai acestora de orice prestație personală și de orice serviciu în interes public, indiferent de caracterul lor, ca și de sarcinile militare cum ar fi rechizițiile, contribuțiile și încartiruirile militare.

Membrii oficiului consular beneficiază de privilegiile și imunitățile enumerate mai sus, de la intrarea lor pe teritoriul statului de reședință pentru a ajunge la post, sau dacă se găsește deja pe acest teritoriu, din momentul intrării în funcție.

---

⁴⁰ Ibidem, art. 49, par. 1

⁴¹ Ibidem, art. 50, par. 3

Privilegiile și imunitățile unui membru al oficiului consular încetează atunci când încetează funcțiile consulare ale acestuia. Totuși, în ceea ce privește actele săvârșite de un funcționar consular sau un angajat consular în exercitarea funcțiilor sale, imunitatea de jurisdicție subzistă fără limită de durată.⁴²

Membrii de familie ai unui membru al oficiului consular care locuiesc împreună cu el, precum și membrii personalului său particular, beneficiază de imunitățile și privilegiile prevăzute în Convenție de la data când agentul consular se bucură de imunități și privilegii, fie de la data intrării lor pe teritoriul statului de reședință sau de la data la care ei au devenit membri ai acestei familii sau ai personalului particular respectiv.

Bibliografie

- **Ion Anghel**, *Dreptul diplomatic și dreptul consular*, Editura Universul Juridic, 2011.
- **Ion Anghel**, *Dreptul taratelor*, Editura Lumina lex, 2002.
- **G. R. Berridge**, *Diplomacy: Theory and Practice*, Third edition, Published by Palgrave, Basingstoke, 2005.
- **Ion Diaconu**, *Drept internațional public*, editura Lumina lex, 2007.
- **Mazilu Dumitru**, *Tratat privind teoria și practica negocierilor*, Ed. Lumina Lex, București, 2002.
- **Dumitra Popescu, Adrian Năstase**, *Drept internațional public*, Ed. Șansa SRL, 1997.

---

⁴² Ibidem, art.53, par. 4